

HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/15285/2021

Lausunto annettu lausuntopalvelussa 17.8.

<https://lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=47ed7ac0-8276-44a7-b6cf-2a2b6d2ef54c>

Lausunto on rakennettu vastaamaan lausuntopalvelun kysymyksenasettelua.

KYSYMYS: Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että yhtiön tulisi toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei olisi tuottaa liikevoittoa. Toimintaa tulisi ehdotuksessa harjoittaa niin, ettei se vääristä kilpailua. Momentissa säädettäisiin myös, että yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista. Onko teillä tähän lausuttavaa?

PAMIN VASTAUS:

Työmarkkinoilla tapahtuva syrjintä on keskeinen este osatyökykyisten henkilöiden työllistymiselle. Tämän vuoksi PAM näkee merkittävänä yhtiön sosiaalipoliittisen tavoitteen työllistää osatyökykyisiä. PAM näkee, että osatyökykyisten ja vammaisten työmarkkinaosallisuuden edistäminen on tärkeää paitsi kestävyysvajeen näkökulmasta myös henkilön oman hyvinvoinnin sekä hänen sosiaalisen ja taloudellisen itsenäisyytensä varmistamiseksi. Luotavassa yhtiössä ja sen toiminnassa tulee kuitenkin ottaa kilpailuvääristymän mahdollisuus huomioon ja käydä jatkuvasti aktiivista vuoropuhelua niiden toimijoiden kanssa, jotka valitulla toimialalla toimivat. Perustettavan neuvottelukunnan rooli ja rakenne ovat tässä tärkeässä roolissa. Esitysluonnoksesta käy ilmi, että X Oy:n osa-työkykyiset työntekijät sijoittuisivat toimialoille, jossa jo työskentelevien asema on monesti haavoittuvainen osa-aikatyön, matalan koulutustason, maahanmuuttajataustan tms. seurauksena. Monesti alalla pitkään työskennelleillä on myös voinut kehittyä työkyvynrajoitteita ja kuntoutumisen palveluiden tarpeita. PAM näkee, että X Oy:n on tärkeä huolehtia siitä, että se tekee yhteistyötä sellaisten asiakasyritysten kanssa, jotka selkeästi huolehtivat myös oman yrityksensä henkilöstön työkyvyn ylläpitämisestä sekä uudelleensijoittumisesta palvelukseensa uusiin tehtäviin työkyvyn heikentyessä.

KYSYMYS: Pykälän 5 momentissa säädetään, että yhtiö tuottaa EU:n valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI) ja että siihen sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Onko teillä tähän lausuttavaa?

PAMIN VASTAUS:

SGEI -palvelujen tuottaminen toimii hyvänä perustana yhtiön tuottamalle toiminnalle.

KYSYMYKSI: Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhtiön työllistettävien kohderyhmästä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

PAMIN VASTAUS:

Osatyökykyisyys on esitysluonnoksessa määritelty työvoimapolitiittisen näkökulman kautta. Tämä on hyvä lähtökohta.

KYSYMYKSI: Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi kohderyhmäkriteerit täyttävistä työnhakijoista ne, jotka asetettaisiin ehdolle yhtiön palvelukseen. Yhtiö voisi rekrytoida palvelukseensa ainoastaan tästä ehdolle asetettavista henkilöistä työllistäessään osatyökykyisiä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

PAMIN VASTAUS:

Henkilöiden ohjaaminen yhden toimijan (TE-hallinto) kautta takaa yhtenäiset kriteerit X Oy:n palvelukseen palkkaamisessa. Oleellista on, että ohjaaminen tapahtuu osatyökykyisen omasta työllistymisen halusta. TE-hallinnon huolehtiessa työnhakijoiden ohjaamisesta X Oy:n palvelukseen, tulee samalla arvioiduksi, että hyötyisikö osatyökykyinen enemmän muista palveluista (uraohjaus, työkokeilu, palkkatuki tms.). PAMin mielestä on tärkeää huolehtia, että TE-hallinnon henkilöstöllä on riittävästi mahdollisuuksia tunnistaa työkyvyn rajoitteista syntyvät palvelutarpeet. Tutkimusten mukaan esimerkiksi kuntoutusasiakkaiden ohjaamisessa ei työeläkelaitoksien ja TE-hallinnon yhteistyö ole optimaalista (ks.esim. Liukko ja Kuuva: Toimijoiden yhteistyö työkykyongelmien hallinnassa. 2015.)

KYSYMYKSI: Mikä olisi perustettavalle erityistehtävayhtiölle sopiva nimi?

PAMIN VASTAUS:

Ei lausuttavaa

KYSYMYKSIÄ: Onko teillä muuta lausuttavaa?

PAMIN VASTAUS:

- PAM näkee tarpeelliseksi huomauttaa, että Suomessa työmarkkinoiden tulee toimia sosiaalisesti vastuullisemmin ja osallistavammin. On myös huomioitava aiheeseen liittyen, että jo nyt osa työehtosopimuksista mahdollistaa osatyökykyisten palkkaamisen niin, että mahdolliset työkyvyn rajoitteet tehtävään huomioidaan. Paanetojan (2017) selvityksen mukaan, jos henkilön työkyky vaikuttaa tehtävän vaatimukseen ja suorittamiseen, työehto-sopimukset antavat monella alalla mahdollisuuden sopia yksilöllisemmin osatyökykyisten palkasta. On hyvä, että esityksessä työehtosopimusten noudattaminen on asetettu palkkauksen ja vuokratyön lähtökohdaksi. Tämän ehdon lisäksi palkkauksen lähtökohdaksi tulee olla toistaiseksi voimassa oleva kokoaikatyö, jos palkattavan työ- ja toimintakyky sen mahdollistavat.
- PAM myös huomauttaa, että sosiaalinen työllistäminen ei kuitenkaan saa tapahtua yrityksen palveluksessa jo olevan henkilöstön työsuhteiden kustannuksella. Yrityksen on ennen lisätyövoiman palkkaamista huolehdittava jo palveluksessaan olevasta henkilöstöstä muun muassa tarjoamalla osa-aikaisille lisätunteja sekä kehittää yrityksen omia palvelukseen ottamiseen käytäntöjä, joilla voidaan paremmin huomioida osatyökykyiset ja vammaiset laajasti.
- PAM pitää tärkeänä, että luottamusmiehelle taataan tiedonsaantimahdollisuus X Oy:n kanssa tehtävissä vuokratyö- ja alihankintasuhteissa. PAM pitää myös tärkeänä, että työpaikan luottamusmies on mukana prosessissa ja hänellä tulee olla oikeus nähdä tehtävät sopimukset. Lisäksi alihankintamallia tai vuokratyömallia käyttäessä tulee suorittaa työturvallisuuteen liittyen riskien arviointi ja muille työntekijöille tulee järjestää koulutusta ja perehdytystä siitä, miten työpaikalla suoritettava työtoiminta vaikuttaa työyhteisöön ja toimintatapoihin.
- PAM muistuttaa myös, että osatyökykyisten ja vammaisten työllistymisen edistäminen edellyttää poliittisen tahtotilan lisäksi elinkeinoelämältä kykyä ja tahtoa nähdä, että osatyökykyiset ja vammaiset ovat potentiaalista työvoimaa. Työnantajat tarvitsevat enemmän tietoa osatyökykyisten työkyvyn rajoitteista, sillä julkinen keskustelu ruokkii erilaisia stereotyyppisiä mielikuvia osatyökykyisistä ja vammaisista.

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

17.8.2021

Helsingissä 17.8.2021.

Palvelualojen ammattiliitto
PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:

Antti Veirto, tutkuspäällikkö
puh. 050 4657501
antti.veirto@pam.fi,

Eveliina Reponen, yhteiskuntasuhteiden vastaava
puh. 0438267960
eveliina.reponen@pam.fi